Gedragsprotocol

2022-2026

Inhoudsopgave

Inleiding **1**

1. Gedragsprotocol **2**
Doel 2
Normen en waarden 2
Wederzijds respect 2

2. Gouden regels (schoolafspraken)

3. Methode(s) Sociaal Emotioneel Leren (SEL) **5**
3.1. Methode Kanjertraining 5
3.2. Methode start schooljaar 5
3.3. Overige methodes en werkvormen gedurende het schooljaar 7

4. Anti-pestprotocol **8**
4.1. Preventie (aanleren van goed kanjer-gedrag) 8
4.2. Signalen/signaleren 8
4.3. Aanpak voor pesten 9
4.3.1. Zo helpen we de gepeste 9
4.3.2. Zo helpen we de pester 10
4.3.3. Zo helpen we de klas 10
4.4. Wat wordt er van ouders verwacht? 12
4.5. Wat wordt er van leerkrachten verwacht? 12

5. KanVAS **13**
5.1. Doel van de vragenlijsten 13
5.1.1. Doel leerlingvragenlijst 13
5.2.1. Doel docentenvragenlijst 13
5.2.3. Doel Sociale Veiligheidslijst 14
5.2. Aanpak na afname vragenlijst 14

6. Aanpak grensoverschrijdend gedrag **15**
6.1. Het 7-stappenprotocol 15
6.2. Aanpak tijdens de gym 18

7. Aanpak grensoverschrijdend gedrag TSO **20**
7.1 Doelstelling 20
7.2 Visie op de onderlinge omgang tijdens de TSO 20
7.3 Stappenplan grensoverschrijdend gedrag 21
7.4 Stappenplan veilig lopen naar het hockeyveld 21

Bijlage 1 - Gespreksformulier leerling 22
Bijlage 2 - Gedragscontract 24
Bijlage 3 - Protocol gedragsprotocol ouders 25
bijlage 4 - Schorsing en verwijdering 27
Bijlage 5 - Protocol schorsing en verwijdering (wettekst) 30

Inleiding

Het team van Opmaat vindt het belangrijk dat kinderen zich veilig voelen op school. Alleen vanuit een gevoel van veiligheid krijgt elk kind de kans zich zo goed mogelijk te ontwikkelen. Een omgangs- en (anti-)pestprotocol zorgt voor duidelijke kaders en regelgeving, waaraan iedereen zich dient te houden. Dit biedt veiligheid. De wijze waarop leerkrachten met leerlingen omgaan, hoe leerlingen onderling met elkaar omgaan, de omgang tussen leerkrachten onderling en het omgaan van leerkrachten met ouders bepaalt mede de cultuur en sfeer op school.
Vanuit de protestants-christelijke identiteit heeft de school een positief mensbeeld: ieder mens is uniek en de moeite waard. Daarom wil de school voorwaarden scheppen voor een optimale ontplooiing van ieder kind. Een zorgvuldig opgesteld omgangs- en anti-pestprotocol draagt hieraan bij.

1. Gedragsprotocol

Doel

Als school streven wij ernaar dat alle leerlingen zich vrij en veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Dit beleidsstuk is opgesteld om proactief te kunnen anticiperen op allerlei situaties waarmee kinderen te maken krijgen op het gebied van sociaal emotionele ontwikkeling. We willen degenen die betrokken zijn op ons onderwijs houvast bieden en richtlijnen geven bij het voorkomen van - en oplossen van ongewenst en grensoverschrijdend gedrag, zodat vrijheid en veiligheid gewaarborgd kunnen blijven. Dit beleidsstuk bevat verschillende protocollen, zoals een pestprotocol en een stappenplan grensoverschrijdend gedrag. Samen met onze methode voor Sociaal Emotioneel Leren, *de Kanjertraining,* vormt dit stuk een basis van waaruit we als school, met alle betrokkenen, handelen.

Normen en waarden

Als we over normen en waarden spreken, bedoelen we de omgangsvormen en principes waarmee publiekelijk en in sociaal verband voor de dag kan worden gekomen. Normen en waarden geven ons richting en beïnvloeden ons gedrag.

Een waarde is een betekenisgevend ideaal; een overtuiging over wat nagestreefd wordt of zou moeten worden. Waarden zijn de zaken die waardevol gevonden worden door iemand of een groep mensen (een samenleving). Een waarde wordt vaak omschreven in één woord. Bekende waarden zijn: vrijheid, gelijkheid, rechtvaardigheid, solidariteit, respect en tolerantie.
Een norm kun je zien als richtlijn hoe je sociaal gewenst met elkaar omgaat. Normen hebben dus betrekking op gedrag en vloeien voort uit bepaalde waarden.
Dus misschien is het daarom beter om de term om te draaien in waarden en normen.

De invulling van waarden en normen kan per samenleving, per beroepsgroep, per gezin, per mens verschillen. Iedereen heeft andere idealen, andere dingen die hij echt belangrijk vindt, kortom andere waarden. Binnen een groep zijn de waarden vaak nog wel gelijk, alleen kunnen de normen uit elkaar liggen. Zo ook bij alle betrokken partijen bij ons op school; leerkrachten, ouders, kinderen, directie, grootouders, verzorgers , enzovoort. Hier dienen wij met elkaar rekening mee te houden en elkaar vanuit de cultuur van wederzijds respect te behandelen.

Binnen scholen van Jong Leren heerst er een pedagogisch klimaat. Alle medewerkers, ouders en leerlingen dienen zich correct en respectvol tegenover elkaar te gedragen en maken geen onderscheid op huidskleur, ras, religie of afkomst. Pesten en/of grensoverschrijdend gedrag is een probleem dat in alle geledingen van de maatschappij voorkomt. Pesten komt helaas op iedere school voor, ook op basisschool Opmaat. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op serieus willen aanpakken. In het gedrag- en pestprotocol wordt beschreven hoe we omgaan met grensoverschrijdend- en/of pestgedrag.

Wederzijds respect

In de cultuur van wederzijds respect heb je respect voor jezelf, voor de ander en het andere. Met het andere wordt bedoeld dat je respect hebt voor het leven zoals het zich voordoet. Je hebt respect voor mensen, meningen die anders zijn dan die van jezelf, dieren, planten en zelfs dingen.
In de cultuur van wederzijds respect zijn mensen blij als het goed met je gaat. Ze doen niet jaloers. En mensen maken zich zorgen als het niet goed met je gaat.

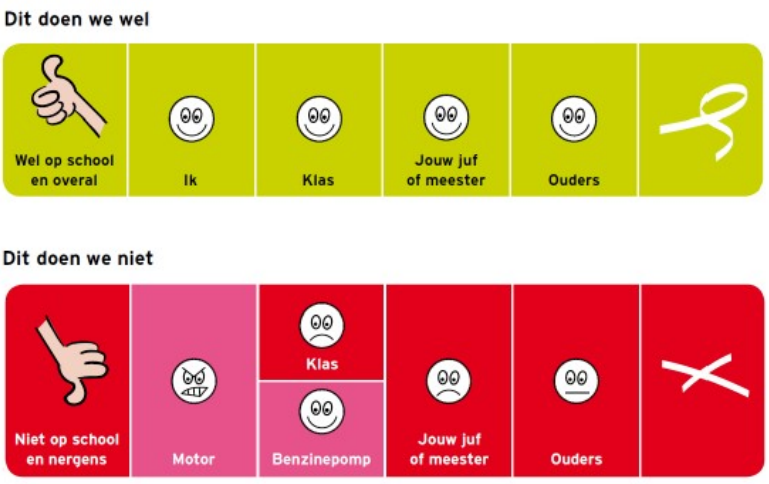
In de cultuur van wederzijds respect wordt er gezocht naar oplossingen die goed zijn voor ons, maar ook voor de ander. Tegenslag en tegenstand hoort bij het leven. Daarover worden we niet boos en we gaan er ook niet over zeuren.

2. Gouden regels (schoolafspraken)

Een goed en veilig pedagogisch klimaat kan alleen worden gewaarborgd wanneer er duidelijke omgangsregels (schoolafspraken) zijn. Daarom werken we met omgangsregels die voor alle leerlingen hetzelfde zijn. Deze zijn terug te zien en worden nageleefd in de klassen, op de gangen, bij de gym en tijdens de TSO. Op die manier is voor iedereen duidelijk wat er van hem wordt verwacht en kunnen leerkrachten, leerlingen en ouders elkaar aanspreken op het moment dat zich problemen voordoen. De opgestelde omgangsregels zijn gebaseerd op de werkwijze van de Kanjertraining.

1. We vertrouwen elkaar
2. Iedereen hoort erbij
3. We helpen elkaar
4. We komen afspraken na
5. We luisteren naar elkaar (en spreken in normale taal)

De omgangsregels worden door en voor de kinderen ‘vertaald’ in de vorm van klassen-afspraken en zullen in de groep worden besproken. Deze afspraken worden positief geformuleerd, zichtbaar opgehangen in de groepen en er wordt met regelmaat naar verwezen. De smiley-poster, die zichtbaar maakt wat we wel en niet doen, wordt hierin ook meegenomen. De school neemt het overzicht van de smileys als uitgangspunt: “Het is prima dat jouw vrienden het leuk vinden wat jij bedenkt en doet, maar als de rest van de klas dat niet leuk vindt, evenals jouw juf of meester, dan laten we dat gedrag niet zien op school.” Je blijft fatsoenlijk en je laat je niet bepalen door je uitdager(s): “Geef geen benzine aan vervelend lopende motortjes.”
Dit en bovengenoemde school-afspraken komen o.a. aan de orde in kring- en of klassengesprekken die de kanjertraining aanbiedt. Na de schoolvakanties worden de klassen-afspraken weer met de kinderen besproken.



3. Methode(s) Sociaal Emotioneel Leren (SEL)

Om onze kinderen te begeleiden in de wijze waarop ze zichzelf zien en omgaan met anderen, zien we het vak Sociaal Emotioneel Leren als vak. Op die manier wordt er vanuit een preventieve benadering gewerkt aan het voorkomen van pesten en grensoverschrijdend gedrag. Er wordt minimaal een half uur per week aandacht besteed aan Sociaal Emotioneel Leren. We realiseren ons terdege dat de Sociaal Emotioneel Leren natuurlijk een continu proces is. We willen de kinderen leren dat ze rekening houden met de eigen belangen en met de belangen van de ander en dat ze hiernaast rekening houden met de waarden en normen die in de samenleving gelden.

3.1. Methode Kanjertraining

Om bovenstaande aan te leren, hebben kinderen kennis, vaardigheden en een juiste houding nodig. Wij gebruiken in de groepen 1 t/m 8 de methode Kanjertraining om dit te realiseren. Deze methode heeft als doel om de sfeer in de klas goed te houden (preventief), of te verbeteren (curatief). In de methode is veel ruimte voor de autonomie van het kind. Uitgangspunt is dan ook dat nagenoeg alle leerlingen zich autonoom en authentiek willen ontwikkelen op een positieve manier. Daarbij is niet alleen een goede pedagogische relatie met de leerkrachten een vereiste, maar ook een veilige sfeer in de klas, zodat de kinderen tot hun recht komen.

Belangrijke punten in deze aanpak zijn:
1. De Kanjerafspraken
2. Denk goed over jezelf en de ander
3. Pieker niet alleen, maar deel je zorgen met een ander, het liefst met je ouders
4. Denk oplossingsgericht
5. Geef op een goede manier je mening en haal voordeel uit kritiek die je krijgt
6. Wij maken onderscheid tussen onvermogen en onwil
6a. Bij onvermogen mag de leerling erop vertrouwen dat we daar rekening mee houden. De leerling heeft veel te leren in een moeilijk proces. We hebben daar begrip voor.
6b. Bij onwil krijgt de leerling een grens gesteld. Dat gebeurt ook als er onwil en onvermogen in het spel zijn. Er kan dan geen beroep worden gedaan op de omgeving. De rek is eruit. Een onwillig kind mag om geen enkele reden zijn eigen gang gaan.
7. Hulp van een maatje (bemiddeling)
8. Duidelijk schoolbeleid en handhaving daarvan

Naast eerder genoemde punten werkt de methode aan de volgende subdoelen:

- bevordering van vertrouwen en veiligheid in de klas
- versterking van sociale vaardigheden bij de leerlingen
- beheersing door leerlingen van verschillende oplossingsstrategieën in conflicten
- bewustwording van eigenheid bij de leerlingen: ik doe mij niet anders voor dan ik werkelijk ben
- verantwoordelijkheid nemen
- bevordering actief burgerschap en sociale integratie

3.2. Methode start schooljaar

Het preventief bevorderen van een pedagogisch klimaat betekent voor ons als school ook dat we ieder nieuw schooljaar starten met de startweek van de Kanjertraining (versie boven- en onderbouw). Dit gebeurt veelal in combinatie met andere methodes zoals *De gouden weken* of *Grip op de groep*. Door hier gedurende 4-6 weken bewust mee bezig te zijn, willen we groepsvorming stimuleren en het proces van forming-storming-norming goed begeleiden. Het opstellen van de

groepsafspraken, verwachtingen ten aanzien van jezelf, klasgenoten en de leerkracht uitspreken en het spelen van vertrouwensoefeningen zijn onderdeel van dit proces.

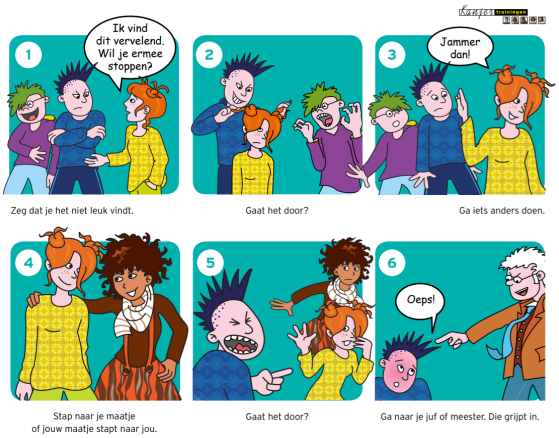
3.3. Overige methodes en werkvormen gedurende het schooljaar

- De leerkrachten organiseren door het jaar heen in de groepen 1 t/m 8 momenten waarop er vertrouwensoefeningen (aangeboden vanuit de Kanjertraining) gedaan kunnen worden.
- De lessen omtrent *Mediawijsheid* bieden wekelijks de mogelijkheid om onderwerpen als cyberpesten en gedragsregels op het gebied van sociale media te bespreken.
- Maandelijks worden er lessen over Relaties en Seksualiteit gegeven vanuit de methode *Kriebels in je buik*.

4. Anti-pestprotocol

Als school willen we zoveel mogelijk preventief werken om pesten tegen te gaan. De school zorgt daarbij voor toezicht in de klas en op het plein en/of het hockeyveld. Omgangsregels worden met de leerlingen besproken en ook de ouders zijn hiervan op de hoogte. Daarnaast is er in de school een vertrouwenspersoon aanwezig die aanspreekpunt is op het moment dat zich een onveilige situatie voordoet. Dit maakt dat er op diverse niveaus gewerkt wordt aan het voorkomen van pestsituaties. In dit alles vormt de Kanjertraining basis van het preventief tegengaan van pesten. Vanuit hun visie, welke eerder werd beschreven, handelen de leerkrachten en leren we leerlingen hoe ze met verschillende situaties van wantrouwen om kunnen gaan.

4.1. Preventie (aanleren van goed kanjer-gedrag)



De kanjertraining biedt de mogelijkheid om kinderen preventief te leren omgaan met pestgedrag. Dit wordt aangeleerd door middel van de anti-pestposter, de oefeningen die hierbij horen (uitspelen van de situaties op de pestposter) en het maatjessysteem. Deze poster stuurt aan op het zelfoplossend vermogen van de de leerlingen en leert de leerling voor zichzelf en/of zijn maatje opkomen en/of corrigeren. Oftewel; leren grenzen aangeven. In de handleiding van de Kanjertraining is te lezen welke stappen ondernomen moeten worden om in de klas aan de slag te gaan met de anti-pestposter en het daarbij behorende maatjessysteem. Andere preventieve maatregelen werden eerder al beschreven in het hoofdstuk Methode Sociaal Emotioneel Leren (SEL).

Ondanks dat we streven naar zoveel mogelijk preventief handelen, kunnen we niet ontkennen dat zich ook op basisschool Opmaat pestsituaties voordoen. Door middel van dit anti-pestprotocol wordt gekeken wat we doen om pesten te voorkomen en op te lossen.

4.2. Signalen/signaleren

Pesten is een subtype van agressief gedrag, waarbij één of meerdere (in ons geval) leerlingen met enige regelmaat een betrekkelijk machteloze leerling(en) aanvalt, vernedert en/of buitensluit.

Om leerlingen inzicht te geven in pesten, maken we ze bekend met het verschil tussen plagen en pesten. In een pestsituatie is het belangrijk dat die verschillen ook voor alle betrokken partijen duidelijke zijn. Het meest eenvoudige onderscheid:

- Plagen gebeurt in het zicht van de leerkracht/volwassene.
- Pesten gebeurt achter de rug van de leerkracht/volwassene.

De bedoelingen van het kind dat plaagt, zijn niet slecht, al kan een plagerij soms best even pijn doen. Bij pesten daarentegen is er sprake van een ongelijke machtsverhouding. De pester heeft macht over het kind dat gepest wordt. Bij plagen zijn de betrokkenen gelijk aan elkaar, niemand is de baas.

Pesten gebeurt bijna altijd buiten het zicht van de leerkracht. Het melden van pesten is daarom heel belangrijk: zonder pesten te melden bij de leerkracht kan deze niets doen. Leerlingen, ouders en leerkrachten melden signalen van pesten bij de leerkracht van de betreffende groep. Leerlingen kunnen pesten ook melden bij de vertrouwenspersonen, Marieke Koetsier (leerkracht onderbouw). In

de groepen 1 tot en met 8 wordt er gebruik gemaakt van het Kanjer Volg- en Adviessysteem. Met dit hulpmiddel brengen wij stelselmatig de sociale situatie van de groep in kaart waarbij de leerkrachten mogelijke problemen tussen kinderen tijdig kan signaleren. Dit helpt om pesten beter en sneller aan te pakken. Omdat de vragenlijst dit weergeeft, is het belangrijk om als leerkracht kritisch te kijken naar de uitslagen en hier daadwerkelijk acties aan te verbinden. Een eerste stap hierin is altijd het gesprek aangaan met de leerling en inzoomen op gevoel en handelen. Naar aanleiding van dit gesprek wordt gekeken of een gesprek met ouders noodzakelijk is. Verdere uitleg over signalering door middel van KanVAS is te vinden in het hoofdstuk KanVAS.

Er zijn een aantal signalen die erop wijzen dat een kind gepest wordt. Het lastige is dat die signalen niet altijd optreden, niet altijd zichtbaar zijn of andere oorzaken hebben. Bij twijfel: ga in gesprek met het kind, daar wordt niemand slechter van. Signalen kunnen zijn:

- Stiller worden.
- Ineens geen vriendjes of vriendinnetjes meer hebben of het aantal neemt duidelijk af.
- ¨Haat¨ ineens andere kinderen of zegt dat anderen hem ¨haten¨.
- Heeft veel last van buikpijn, hoofdpijn en andere (vage) klachten.
- Wil niet meer mee gymmen of niet mee op schoolkamp.
- Wil ineens niet meer met (bepaalde) andere kinderen samenwerken.

4.3. Aanpak voor pesten

De school zet middels de Kanjerlessen in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar, en ben je of blijf je niet zielig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school “de baas/het gezag” en de ouders zijn dat thuis. Als een conflict zich tussen kinderen afspeelt dan kiezen we als school voor een oplossingsgerichte aanpak. Dat wil zeggen: de school zoekt een oplossing die alle partijen (zo veel mogelijk) recht doet, en borgt gemaakte afspraken. Een oplossingsgerichte aanpak is te onderscheiden van een wraak- en haatgerichte aanpak (vormen van bedreiging en kwaadsprekerijen) of een zeurgerichte aanpak (indirecte kwaadsprekerijen en slachtofferschap). Kortom: doe elkaar recht.
Met het team willen wij een klimaat scheppen waarin het mogelijk is dat de pester zelf zijn gedrag met hulp gaat veranderen, dat de meelopers zelf hun gedrag begrijpen en aanpakken en dat de gepesten zelf hun houding en gedrag kunnen veranderen.
Daarom beoordelen wij kinderen niet als behorend bij “kwaad of goed”. Ieder mens maakt wel eens fouten. De weg van de mens, en die van het kind in het bijzonder, gaat met vallen en opstaan. Kinderen hebben het recht daarin te worden begeleid en te worden opgevoed. Ouders hebben die opvoedplicht evenals leerkrachten.

4.3.1. Zo helpen we de gepeste:

- Spreek in vertrouwen met het gepeste kind. Maak niets openbaar zonder overleg met het kind.
- Probeer het kind er wel van te overtuigen, dat er IETS moet gebeuren en dat anderen dat te weten komen.
- Bied steun aan het gepeste kind. Neem het kind serieus.
- Help het kind bij het toepassen van dat wat de kinderen hebben geleerd bij de anti-pestposter.
- Bespreek met het kind wat voor hem een oplossing kan zijn; bijvoorbeeld een groep van ca. 5 vaste maatjes die in pauzes een oogje in het zeil houden.
- Spreek met het kind af dat het vertelt wat er aan de hand is, omdat jij niet alles kunt zien. Sommige kinderen hebben het idee dat jij als juf/meester alles ziet en dus ook van het pesten weet.
- Licht ouders van het kind in en vraag wat zij gemerkt hebben.

- Bespreek of het gepeste kind misschien een sociale veiligheidstraining nodig heeft.

4.3.2. Zo helpen we de pester:

- Praat met de pester en kijk of je inzicht kunt krijgen in de gedachte achter pesten. Hoe lastig misschien ook: beschuldig het kind niet.
- Leg uit hoe een gepest kind zich voelt en welke gevolgen pesten kan hebben. Vaak realiseren kinderen zich dit niet.
- Leg aan het kind uit, dat het pesten moet stoppen en hoe je daarna aan de slag gaat (verwijzen stappenplan, zie onderstaand).
- Licht ouders van het kind in. Hebben zij iets gemerkt van het pesten? (stappenplan, zie onderstaand)
- Bekijk of het kind een sociale vaardigheidstraining nodig heeft.
- Benoem duidelijk de eventuele consequenties voor de pester als het pesten niet stopt.

4.3.3. Zo helpen we de klas:

Op het moment dat er gepest wordt in een groep, is dit vaak een groepsprobleem. Kijk dus altijd goed hoe je dit probleem met de groep kunt oplossen. Naast de kanjertraining kan een wekelijks groepsgesprek of het oprichten van een supportgroep al een bijdrage leveren aan het oplossen van het probleem. Voordat je dit eventueel gaat doen, kun je jezelf vast een aantal dingen afvragen:

- Zijn de pesters in deze klas gefrustreerd door het niet kunnen voldoen aan de eisen die de leerstof stelt? Met andere woorden, kunnen zij het werk wel aan?
- Geef ik als leerkracht door mijn gedrag aanleiding tot pesten? Ben ik bijvoorbeeld negatief of sarcastisch naar de pester? Hetzij over het niet kunnen voldoen aan de leerstof-eisen, hetzij over het gedrag van dit kind?
- Laat ik merken dat ik de gepeste een vervelend kind vind? Andere kinderen zullen namelijk een kind dat door jou (onbewust) wordt ´afgekeurd´ ook afkeuren. Dit kan makkelijk pestgedrag uitlokken. Bekijk of je ook geen kleine uitingen van afkeuring laat zien, zoals dramatisch zuchten als het kind je ergernis oproept.

Stap 1: In gesprek met de betrokkenen; pesters en gepeste
De leerkracht gaat er vanuit dat de kinderen elkaar niet dwars willen liggen. Kinderen hebben niet de bedoeling om vervelend te doen. In een conflict als deze wordt daarom als eerste gevraagd naar de bedoeling van het kind en/of kinderen. “Is het jouw bedoeling om ….. boos of verdrietig te maken? Is het niet jouw bedoeling? Doe dan anders en biedt je excuses aan. Is het wel jouw bedoeling, dan heb je nu een probleem, want ik sta niet toe dat je verder gaat op deze manier.” → stap 2 pestprotocol.

Een voorbeeld:
Een jongen wordt dag in dag uit gepest door een vijftal klasgenoten. De leerkracht vraagt aan dit vijftal: “Is het jullie bedoeling om deze jongen zo te treiteren dat hij bang wordt en met buikpijn naar school komt?”
“Nee, het is niet mijn bedoeling.
Leerkracht: “Fijn, hoe ga je het nu oplossen met deze jongen?” → samen zoeken naar een manier om het vertrouwen te herstellen.

“Ja, het is wel mijn bedoeling om hem te treiteren, zodat hij bang wordt.”

Stap 2: nadenken over de situatie en bedoeling
Er is uit het gesprek met de leerling gebleken dat het de bedoeling van de leerling(en) is om een ander bewust boos te maken en/of verdriet te doen. Wanneer dit het geval is, krijgt de leerling tijd om over zijn keuze na te denken op de gang of een andere plek waar hij/zij rustig kan nadenken (max. 10 minuten). Het kan nl. zijn dat de leerling in boosheid of uit stoer-doen hiervoor kiest en dit als antwoord geeft. Een bedenktijd/time-out helpt om dit helder in beeld te krijgen.

Na de bedenktijd wordt er opnieuw in gesprek gegaan met de leerling. Hierbij kun je gebruik maken van de volgende vraag:

- Leerkracht: *"Je hebt kunnen nadenken. Wat ben jij van plan hier op school, is het nog steeds jouw bedoeling om deze jongen/meisje dwars te zitten? Is daar misschien een reden voor om dat zo op die manier aan te pakken?"*
- Leerling geeft aan dat de gepeste gewoon stom is. Leerkracht kan als volgt reageren: *"Wat voor stoms doet hij dan? Kan hij daar iets aan veranderen? Of is het gewoon jouw bedoeling om hem dwars te zitten?"*
- *"Nee, het is eigenlijk niet mijn bedoeling.*
- Leerkracht: *"Gelukkig. Wat ga jij nu bij jezelf veranderen? En hoe herstel je het verdriet dat je hebt aangericht?"*

Op het moment dat de leerling met concrete punten komt die voor boosheid zorgen, is het goed om als leerkracht duidelijk aan te geven dat dit best het geval kan zijn, maar dat we op school geleerd hebben hoe we dit oplossen; praten vanuit respect en aangeven dat je iets vervelend vind (verwijzen naar anti-pestposter en maatjessyteem).

Stap 3: actie ondernemen

Nadat de leerling heeft nagedacht, geeft de leerling toch nog aan dat het zijn bedoeling is om de ander te pesten/boos te maken. De leerling houdt voet bij stuk. In dat geval worden ouders direct ingeschakeld en na schooltijd uitgenodigd voor een gesprek. In het telefonisch contact met ouders wordt verteld wat het probleem is en wat de bedoeling van hun kind lijkt te zijn. Er wordt gelijk een gesprek gepland. Hierbij zal ook iemand van het MT/IB aanwezig zijn om vanaf de zijlijn te ondersteunen en bij te staan. In dit gesprek wordt de leerling opnieuw gevraagd of het de bedoeling is om te pesten en een ander daarmee pijn te doen. Ook wordt in dit gesprek nadrukkelijk gevraagd of ouders de bedoeling van hun kind ondersteunen.
Zolang ouders niet op school zijn geweest wordt de leerling de toegang tot de klas ontzegd. Kern van deze laatste aanpak is de banden van deze leerling met klasgenoten doorbreken, zodat niet kan worden gemanipuleerd door deze leerling. Hieronder een voorbeeld van hoe een bovenstaand gesprek gevoerd zou kunnen worden. Het moet in dit gesprek hoe dan ook duidelijk zijn dat er geen enkel excuus is voor wangedrag.

- Leerling houdt voet bij stuk. ¨*Ja, het is nog steeds mijn bedoeling. Want hij is stom.*¨
- Leerkracht: *¨Jammer, ik bel nu je ouders op om te vragen of zij hier willen komen. Dan herhaal je hetgeen je tegen mij zegt, in aanwezigheid van je ouders. Het hangt van het gesprek af met je ouders of je de klas nog in kunt komen.*¨

In het gesprek met ouders kan er het volgende gebeuren:

- Reactiemogelijkheid 1 van de ouder(s): ¨*Nee, natuurlijk ondersteunen wij dat niet.*¨ Er wordt een afspraak gemaakt met de ouders met het doel gezamenlijk tot een oplossing te komen, waarin het gedrag van het kind zich niet meer voordoet.
- Reactiemogelijkheid 2 van ouder(s): *¨Ja, ik ondersteun dat, want ……..¨* (= ik vind het goed wat mijn kind doet.)
- Leerkracht: *¨Begrijp ik hiermee dat u het goed vindt dat uw kind deze jongen zo treitert?¨*
- Ouder: *¨U moest eens weten wat een rare moeder die jongen heeft. En zijn die andere leerlingen soms heilig?¨*
- Leerkracht: *¨Bedoelt u te zeggen dat u het gedrag van uw zoon of dochter goedkeurt?¨*
- Ouder: ¨Nee, dat niet, maar ik kan u verhalen vertellen over deze leerling, dat wilt u niet weten.¨
- Leerkracht: *¨Zoals u nu praat, lijkt u het gedrag van uw zoon/dochter niet af te keuren. We zijn hier niet in gesprek om negatief te praten over een andere leerling en/of zijn ouder(s). Wat vindt u ervan dat uw kind een andere leerling het leven zuur maakt?¨*

Stap 4: gesprek met directie
Op het moment dat deze stap in werking treedt, hebben ouders duidelijk aangegeven het handelen en gedrag van hun kind te ondersteunen. Op dat moment verwijst de leerkracht waarmee ouders in gesprek zijn gegaan, door naar de directie. In dit gesprek wordt benadrukt dat wij van al onze leerlingen verwachten dat ze zich kunnen gedragen en vanuit een basis van respect en vertrouwen handelen. Van ouders wordt dit ook verwacht. Het moet hoe dan ook duidelijk zijn dat er geen enkel excuus is voor wangedrag. Als school zien we dat kinderen handelen uit onvermogen, maar dat ze goed te corrigeren zijn als hun ouders goed samenwerken met de leerkrachten. Daarom verwachten we van ouders een houding van respect en vertrouwen, zodat gezamenlijk gezocht kan worden naar oplossingen.
Wanneer ouders aangeven hier niet aan (denken) te kunnen voldoen, zal er gekeken moeten worden in hoeverre we met desbetreffende leerling en zijn ouders nog verder kunnen gaan binnen Opmaat.

Aanvullend: school en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders andermans kind een lesje gaan leren, met het doel problemen voor het eigen kind op te lossen. Bij problemen van pesten en agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is.
Voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders is van groot belang. Er zal minder worden gepest als duidelijk heerst over de omgang met elkaar (fatsoensnormen), waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met verbaal of fysiek geweld worden opgelost. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

4.4. Wat wordt er van ouders verwacht?

Het oplossen van conflicten en/of pestsituaties tussen kinderen is zelden een probleem, als op basis van bovenstaande wordt overlegd. Van ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

- *Wij verwachten dat u andere ouders en kinderen respectvol benadert.*
- *U spreekt in positieve zin over andermans opvoeding en andermans kind.*
- *Als u zich zorgen maakt om het welzijn van uw kind, of het welzijn van andermans kind, dan overlegt u met de school.*
- *Als ouder kent u het verschil tussen overleg waarin zorg wordt gedeeld/een oplossing wordt gezocht, en kwaadsprekerij.*
- *U onthoudt zich van kwaadsprekerijen op internet of via Whatsapp (bijvoorbeeld de groepsapp van de klas van uw kind).*

In de praktijk:

- Kinderen die handelen uit onvermogen, zijn goed te corrigeren als hun ouders goed samenwerken met de leerkrachten.
- Kinderen die handelen uit onvermogen zijn moeilijk te corrigeren als hun ouders dat onvermogen als excuus gebruiken voor vertoond wangedrag.
- Kinderen die zich willen misdragen (omdat er geen onvermogen speelt) zijn snel te corrigeren als ouders op dezelfde lijn als school zitten.
- Kinderen die zich willen misdragen, zijn niet te corrigeren als ouders het een probleem van school vinden. *¨Val ons niet lastig met het gezeur over ons kind. Ons kind mag zijn zoals het is!¨*

De leerkrachten, directie, andere ouders van Opmaat hebben het recht om u aan te spreken als u

voorbij gaat aan deze vuistregels.
Is de grens van wat acceptabel is, overschreden, dan zal de school besluiten om in een officieel gesprek tussen de directeur en de ouder(s) een waarschuwing geven. De officiële waarschuwing zal naast mondeling ook schriftelijk worden meegedeeld aan het College van Bestuur van stichting Jong Leren (gedragsprotocol ouders Jong Leren).

4.5. Wat wordt er van leerkrachten verwacht?

U mag verwachten dat de leerkrachten van de school respectvol met uw kind en met u als ouder omgaan. U mag verwachten dat de leerkrachten onderling respectvol met elkaar omgaan. Zij zijn zich bewust van het gezegde: “Een goed voorbeeld doet goed volgen”.

U mag verwachten dat de leerkrachten twee gedragstalen weten te spreken. De ene gedragstaal sluit aan op de wereld van wederzijds respect. Deze taal richt zich op het geven van inzicht. De andere gedragstaal sluit aan bij de straatcultuur *. Deze taal is directief: duidelijk, helder en grens stellend. Het voorbeeldgedrag van de leerkracht nodigt kinderen uit om over te stappen naar de wereld van wederzijds respect.

Doet zich een probleem voor op school, dan mag u van de leerkrachten verwachten dat zij daarmee oplossingsgericht aan de slag gaan. De leerkrachten hebben u nodig om tot een goede oplossing te komen, die goed is voor uw kind, maar ook voor de andere kinderen, hun ouders, de leerkracht, de school en andere betrokkenen.

Bij de cultuur van wederzijds respect heb je de opvatting: “van de meeste tegenslag in het leven kun je leren”. Zoek elkaars geluk. Ik voel mij goed als we een oplossing hebben gevonden waarbij jij je ook goed voelt.

* De leerkracht gedraagt zich niet volgens de normen van de straatcultuur, maar weet dat er heel duidelijk een grens moet worden gesteld aan de mentaliteit van de straat. Geen overleg, geen onderhandeling, niet ingaan op “Ja maar.....”.

5. KanVAS

Om de veiligheid in en rond de school goed in kaart te brengen, wordt er gebruik gemaakt van het Kanjer Volg- en Adviessysteem. Dit systeem bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Leerlingvragenlijst *voor groep 5 t/m 8*
2. *Docentenvragenlijst en adviessyteem voor groep 5 t/m 8*
3. *Oudervragenlijst voor groep 1 t/m 8*
4. *Sociogram op basis van cijfers voor groep 5 t/m 8*
5. *Sociogram op basis van smileys voor groep 3 t/m 8*
6. *Sociale Veiligheidslijst voor groep 5 t/m 8*

Deze onderdelen hebben als doel in kaart te brengen wat er aan de hand zou kunnen zijn met een leerling: Hoe kijkt de leerling naar zichzelf? Hoe ervaart de leerkracht het gedrag van de leerling? Is de leerling sociaal aanvaard door klasgenoten? Vervolgens biedt het Kanjer Volg- en Adviessysteem de mogelijkheid om een gezamenlijke aanpak te bespreken en samen te stellen. Ouders en leerkrachten werken hierin samen.

Op basisschool Opmaat hebben we ervoor gekozen om te werken met een aantal onderdelen van het Kanjer Volg- en Adviessysteem. Twee keer per jaar wordt de leerlingvragenlijst met daarbij behorende docentenvragenlijst en adviessysteem ingezet. Daarnaast wordt ook de Sociale Veiligheidslijst twee keer per jaar afgenomen.

5.1.1. Doel leerlingvragenlijst

De leerlingvragenlijst meet hoe leerlingen hun sociaal functioneren in de klas ervaren. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen externaliserend gedrag, pro sociaal gedrag, internaliserende (depressieve) gevoelens en de intentie om negatief gedrag te laten zien. De leerlingvragenlijst heeft nadrukkelijk niet tot doel voorspellingen te doen over de ontwikkeling van stoornissen of uitspraken te doen over toekomstig sociaal functioneren van een leerling. De vragenlijst geeft wel een heldere vingerwijzing in welke richting het gedrag en de beleving van een leerling zich lijkt te ontwikkelen. De vragenlijst is daarmee een hulpmiddel voor de leerkracht om een scherpere kijk te krijgen op het gedrag, gevoelens en intenties van leerlingen.

5.2.1. Doel docentenvragenlijst

Het Docent adviessysteem geeft - als de leerkracht de 12 vragen heeft beantwoord-, een overzicht van gedragingen van leerlingen zoals de leerkracht die ervaart. Het systeem geeft bovendien aan wat mogelijke oorzaken zijn van het gedrag van de leerling; wat de symptomen zijn van het gedrag en wat raadzaam is te doen. Wat dit laatste betreft wordt een reeks van adviezen voorgesteld waaruit de leerkracht in samenspraak met de ouders van de leerling een plan van aanpak op kan stellen.

Als het nodig blijkt te zijn, kunnen de ouders van een betreffende leerling eveneens aangeven in de Ouder/Voogd vragenlijst hoe zij hun kind ervaren. De inschattingen die de ouders maken, worden toegevoegd aan die van de leerkrachten. Zo kan op eenvoudige wijze inzicht worden verkregen hoe de verschillende leerkrachten op school naar een leerling kijken, en hoe de ouders het gedrag ervaren. Door ouders op deze manier te betrekken wordt voorkomen dat er langs elkaar heen wordt gesproken. Als blijkt dat ouders en leerkrachten verschillend kijken naar een leerling, wordt gezocht naar de overeenkomsten. Specifieker gesteld: wat wordt door zowel ouders als leerkrachten gezien als opvallend gedrag? Daar wordt het plan van aanpak op afgestemd.

5.2.3. Doel Sociale Veiligheidslijst

Stichting Kanjertraining heeft in overleg met de inspectie de “Vragenlijst Sociale Veiligheid van Stichting Kanjertraining (SVSK)” ontwikkeld voor het primair onderwijs. Met deze lijst kan een school voldoen aan de Wet Sociale Veiligheid. In deze wet staat dat scholen in het Primair en Voortgezet Onderwijs een inspanningsverplichting hebben om een actief veiligheidsbeleid te voeren. Ze moeten tevens monitoren wat hiervan het effect is, om zo het beleid te verbeteren. Voor het monitoren is een meetinstrument nodig dat een actueel en representatief beeld geeft van de veiligheidsbeleving van de leerlingen. Voor de Sociale Veiligheidslijst van Stichting Kanjertraining is uit onderzoek gebleken dat deze betrouwbaar en valide is.

De school kan de lijst in laten vullen door (alle) leerlingen uit groep 5 t/m 8. De volgende aspecten worden gemeten in deze lijst:

- Het vóórkomen van incidenten op school. Dit is de aantasting van sociale veiligheid (pesten etc.), psychische veiligheid (bedreigen etc.) en fysieke veiligheid (schoppen etc.).
- Veiligheidsbeleving van leerlingen (Ik voel me veilig op school/op het plein etc.)
- Welbevinden van leerlingen (Hoe prettig voel je je tussen je klasgenoten?)
- Leerkracht treedt op (Vinden leerlingen dat de leerkracht goed optreedt?)
- Angst voor incidenten

5.2. Aanpak na afname vragenlijst

Op het moment dat een bepaalde vragenlijst van KanVAS is ingevuld, kunnen de uitslagen worden bekeken. De kleurcoderingen geven aan hoe de score moet worden bekeken ten opzichte van een vergelijkbare normgroep.

- Een groene score een positieve ontwikkeling op sociaal emotioneel gebied ten opzichte van de normgroep.
- Een oranje score is opvallend op sociaal emotioneel gebied ten opzichte van de normgroep.
- Een rode score is zorgwekkend op sociaal emotioneel gebied ten opzichte van de normgroep.
- Een grijze kleur geeft aan dat de leerling jonger is dan 8 jaar is en dus te jong is om te worden vergeleken met de normgroep.

Verder worden in het uitslagenoverzicht de scores op vragen over pesten apart weergegeven. Dit zijn de scores A, B en C. Er kan zo in één oogopslag worden bekeken welke antwoorden de leerling heeft gegeven op de pestvragen bij de leerlingvragenlijst.

A = Ik pest op school
B = Ik word gepest
C = Ik ben bang dat ik gepest word

Op het moment dat de vragenlijsten zijn ingevuld door desbetreffende personen, wordt er via het KanVAS gekeken worden naar de uitslagen. Het is goed om opvallende scores te bespreken met de desbetreffende leerling en zo te kijken wat de oorzaak is van een bepaald gevoel of ervaring. Indien nodig, kan na overleg met het kind, ook in gesprek worden gegaan met ouders. De oudervragenlijst zou hierbij ingezet kunnen worden om er achter te komen of ouders dezelfde signalen zien. Door ouders op deze manier proactief te betrekken, wordt voorkomen dat er langs elkaar heen wordt gesproken. Ouders kunnen achteraf niet beweren dat ze nooit zijn geïnformeerd door de school over het gedrag van hun kind op school. Als blijkt dat ouders en leerkrachten verschillend kijken naar een leerling, dan wordt gezocht naar de overeenkomsten. Specifieker gesteld: wat wordt door zowel ouders als leerkrachten gezien als opvallend gedrag dat in ieder geval moet worden aangepakt.
Naar aanleiding van dit gesprek kan gekeken worden welke aanpak juist is bij de desbetreffende signalen. De kanjertraining heeft voor alle signalen uitgeschreven wat een mogelijke aanpak zou

kunnen zijn. Deze zijn te vinden in de online handleiding → pedagogische informatie.

6. Aanpak grensoverschrijdend gedrag

Als school gaan we er vanuit dat alle leerlingen het gewenste gedrag kunnen laten zien. Voor sommigen zal het laten zien van dit gewenste gedrag meer aandacht vragen en is het harder werken om dit voor elkaar te krijgen. Daarnaast beseffen we ook dat het een keer mis kan gaan. Dat is niet erg. Het zijn leermomenten. De vraag is dan hoe pak je het de volgende keer aan, zodat het niet meer mis kan gaan.

Op het moment dat we in dit plan spreken over grensoverschrijdend gedrag zou dit zich op de volgende manieren kunnen manifesteren. Let op: dit zijn voorbeelden.

Verbaal:	vernederen, schelden, dreigen, roddelen, briefjes rondsturen etc.
Fysiek:	schoppen, knijpen, slaan, spugen, bijten, laten struikelen, krabben, duwen en trekken
Materiaal:	stelen, verstoppen van kleding en/of spullen, spullen kapot maken etc.

6.1. Het 7- stappenprotocol

Op school streven wij ernaar zoveel mogelijk preventief te handelen door de eerder beschreven maatregelen te treffen en zo goed mogelijk toe te passen in iedere groep. Ondanks dat streven, zijn we ons ervan bewust dat gedragsproblemen in groepen en bij individuele kinderen voorkomen. Soms is bijsturen of ingrijpen hierin noodzakelijk en onvermijdelijk. Wanneer zich een patroon vormt in ongewenst gedrag (bijvoorbeeld bij pesten; orde en rustverstoring in de klas; verbaal- en fysiek geweld, etc.), zal de school handelen zoals beschreven in het 7-stappen-protocol.

Deze 7 stappen hebben als doel om ongewenst gedrag in een zo vroeg mogelijk stadium te ondervangen en zijn gericht op het stoppen van ongewenst gedrag in de bijbehorende stap.
In de meest ideale situatie spreken leerlingen onderling elkaar aan op ongewenst gedrag, waarna dit vervolgens verdwijnt. Een manier die de kanjertraining ondersteunt.
Als het niet lukt om ongewenst gedrag te stoppen, zal steeds worden overgegaan tot de volgende stap.
Echter, bij ernstiger incidenten m.b.t. grensoverschrijdend gedrag of verergering van het patroon, kan ervoor gekozen worden om vervolgstappen te nemen en/of bepaalde stappen in het protocol over te slaan. De veiligheid (zowel psychisch als fysiek) van de groep en leerkrachten heeft hierbij altijd prioriteit. Bij het ondernemen van vervolgstappen is ons uitgangspunt dat incidenteel straffen meer impact heeft dan langdurig straffen. Langdurig straffen verliest namelijk snel zijn kracht.

Met het doel van dit plan zien we ook dat er één of enkele leerlingen in een groep zullen zijn die onvoldoende houvast en ondersteuning geboden krijgen met het gebruik van dit protocol. Het gaat hierbij om leerlingen met (zeer) ernstige gedragsproblematiek die structureel opstandig, brutaal en fysiek agressief gedrag laten zien dat ontregelend werkt voor de leerkracht en de andere leerlingen in de groep. Hun veiligheid komt hiermee in het geding. In dit geval dient er een individueel gedragsplan opgesteld te worden samen met de IB´er en ouders waarbij specifiek gekeken wordt naar de ondersteuningsvraag en de bijbehorende onderwijsbehoeften. In een dergelijke situatie kan onderstaand stappenplan als basis worden gebruikt van waaruit aanpassingen worden gedaan. Mocht dit onvoldoende tegemoet komen aan de ondersteuningsvraag, dan is het loslaten van het stappenplan ook mogelijk mits dit in overleg met IB´er en directie wordt gedaan.

6.2. Stappen bovenbouw (groep 5 t/m 8)

Stap 1
Wederzijds respect en zelfcorrigerend gedrag (preventief)

(Dreigend) conflict of incident wordt door de groep en/of betrokkenen zelf voorkomen en/of opgelost. Er is geen inmenging van de leerkracht vereist. De kanjertraining noemt in deze stap ook wel het maatjessysteem.

Stap 2

Constatering ongewenst gedrag (leerlingen zijn in staat het zelf op te lossen; preventief)

Hierbij wordt het incident/conflict vastgesteld en omschreven door de benadeelde partij (leerling, leerkracht of groep).

Leerlingen krijgen de mogelijkheid om het uit te praten; betrokken leerlingen hebben daarbij het verlangen dat het weer goed komt. Lukt dit niet binnen korte tijd (ca. 5 minuten) dan wordt er tijdens de pauze of na schooltijd met leerkracht erbij gepraat. Als een leerling uitspreekt dat hij het (nu) niet goed wil hebben met de ander, vindt een gesprek met betrokken leerlingen op een geschikt moment tijdens of na schooltijd plaats. Het gesprek wordt oplossingsgericht gevoerd.

Op het moment dat een leerlingen op een bepaald moment grensoverschrijdend gedrag laat zien of dat dit herhaaldelijk gebeurt, wordt er een volgende stap ingezet. Dit is een stap die het doel heeft om gedragsverandering plaats te laten vinden en kan ten alle tijden ingevoerd worden. Hiervoor hoeft vooraf geen gesprek met ouders plaatsgevonden te hebben. Het is wel raadzaam om ouders bij herhaaldelijk grensoverschrijdend gedrag op de hoogte te stellen van datgene wat speelt.

Het kan ook zijn dat bovenstaande niet alleen van toepassing is bij een individuele leerling, maar ook op groepsniveau nodig is. Vaak komt dit in de periode tussen herfst- en kerstvakantie naar voren. Na overleg met directie/IB kunnen onderstaande stappen dan ingezet worden om gewenst gedrag op groepsniveau te ondersteunen. Ook hier geldt de afgebakende periode van 4-6 weken.

Stap 3

Corrigerend en sturende interventies door leerkracht (curatief)

Bij deze stap is de leerling incidenteel of herhaaldelijk niet in staat om zelf zijn gedrag op kortere en/of lange termijn te corrigeren. Dit in tegenstelling tot stap 1 en 2.

Op het moment dat stap 3 daadwerkelijk wordt ingezet is er duidelijke sprake van een overtreding van de gemaakte (school- en/of klassen)afspraken; grensoverschrijdend gedrag. De leerkracht pakt dit als volgt aan:

1. De leerling wordt individueel gecorrigeerd door de leerkracht op zijn plaats en krijgt zijn eerste waarschuwing.
    a. de waarschuwing moet duidelijk zijn voor de leerling (zichtbaar met bijv. knoopjes oid.)
    b. maak duidelijk welk gedrag grensoverschrijdend is en welk gedrag gewenst is.
        - vragen naar de bedoeling; *“Ik heb duidelijk aangegeven dat…”, “Meen je dit….?”, “Blijf je hier echt mee doorgaan?”*
    c. zorg dat je hierin als leerkracht voorspelbaar blijft; geef consequentie aan
2. Wanneer de leerling na de eerste waarschuwing niet kan voldoen aan het gewenste gedrag, krijgt deze een aparte plek in de groep. Het is op dat moment aan de leerkracht om hiervoor een geschikte plek te kiezen. Doel moet zijn dat de leerling even uit de situatie wordt gehaald en tot rust kan komen. De leerling werkt op deze plek verder aan datgene wat hij eerder aan het doen was.

Stap 4

Interne time-out (curatief)

Op het moment dat het ongewenste gedrag van de leerling blijft aanhouden, wordt de leerling geplaatst in de afgesproken groep van een collega. De verdeling hierin als volgt:

- leerlingen van groep 5a worden geplaatst in groep 7a en andersom

- leerlingen van groep 5b worden geplaatst in groep 7b en andersom
- leerlingen van groep 5c worden geplaatst in groep 7c en andersom
- leerlingen van groep 6a worden geplaatst in groep 8a en andersom
- leerlingen van groep 6b worden geplaatst in groep 8b en andersom
- leerlingen van groep 6c worden geplaatst in groep 8c en andersom

De leerling krijgt tijdens de interne time-out het gespreksformulier (zie bijlage 1) mee en vult deze in zodra hij/zij voldoende tot rust is gekomen. Dit kan evt. ook na afloop samen met de leerkracht. Daarnaast krijgt de leerling wat werk mee dat hij zelfstandig kan maken voor als het gespreksformulier is ingevuld. De collega van de groep waarin de leerling wordt geplaatst, bemoeit zich niet met inhoud/gedrag van de leerling. Zij zorgt voor een fysiek veilige omgeving, zodat het gedrag van de leerling ruimte krijgt om te herstellen. Als leerkracht kies je zelf hoe lang de uit de klas plaatsing duurt. Zorg voor een afgebakende periode waarin je de rust in de klas kan herstellen en de leerling de ruimte krijgt om tot rust te komen (richtlijn is max. 15 minuten). Dit is tevens ook het doel van deze aanpak; de omstandigheden zo maken dat de leerling uiteindelijk weer terug kan komen in de groep. Wanneer dit het geval is, wordt de leerling teruggeplaatst in de groep. Voorwaarde voor terugkeer in de groep is dat leerkracht en leerling met elkaar in gesprek zijn gegaan aan de hand van het gespreksformulier (zie bijlage I). Er worden duidelijke, nieuwe afspraken gemaakt en beiden ondertekenen het formulier. Een andere collega neemt op dat moment je groep waar. Het gespreksformulier gaat aan het einde van de dag met de leerling mee naar huis en dient met een handtekening van ouders weer retour te komen.

Het kan voorkomen dat de leerling na de time-out (nog steeds) boos is of grensoverschrijdend gedrag laat zien en niet in gesprek kan/wil gaan. In dat geval beschrijf je als leerkracht het gedrag en spreekt af dat je over 5 minuten terugkeert om opnieuw het gesprek te starten. Als de leerling na die vijf minuten geen ander gedrag laat zien, kan je opnieuw besluiten een time-out te geven.

Aan het einde van de schooldag worden ouders middels het gespreksformulier op de hoogte gesteld van de interne time-out. Het gespreksformulier wordt ook even ingescand en gemaild naar de directie. Dit is in eerste instantie puur ter informatie.

Op het moment dat een leerling binnen ca. 4-6 weken opnieuw een time-out krijgt (2e keer) wordt er een afspraak gemaakt met ouders. Het grensoverschrijdende gedrag wordt besproken (eventueel aan de hand van de eerder ingevulde gespreksformulieren). Vraag die ook hier aan de leerling gesteld wordt; “is het je bedoeling om onrust te veroorzaken?” Wanneer een leerling hier nee op antwoord, kan je er vanuit gaan dat het opstellen van een gedragscontract, welke wordt opgesteld na de 2e keer time-out voldoende is. Leerkracht en leerling stellen in het bijzijn van ouders een gedragscontract op (zie bijlage 2). Dit maakt voor alle partijen duidelijk wat de verwachtingen zijn en draagt ertoe bij dat er met de leerling wordt gesproken in plaats van over de leerling.

Kom je er bij het gesprek met ouders achter dat het gedrag van de leerling wel zijn/haar bedoeling is, dan is het belangrijk om te kijken of er sprake is van onmacht. Wanneer dit het geval is, moet er gekeken worden wat gedaan kan worden om deze leerling te helpen, bijvoorbeeld door een externe instantie (begeleiding, coaching, therapie) etc. Op het moment dat ouders in het gesprek aangeven het gedrag van hun kind goed te keuren, is het noodzakelijk een gesprek met directie erbij te plannen. Als school moet er dan een duidelijke grens worden getrokken in gedrag wat op basisschool Opmaat verwacht wordt.

Stap 5

Meerdere keren interne time-out (curatief)

Er is sprake geweest van herhaaldelijk grensoverschrijdend gedrag, waarbij de leerling tot drie keer toe een interne time-out heeft gekregen. Dit lijkt onvoldoende effect gehad te hebben, waardoor het is aan te raden om de leerling te plaatsen op een plek waar alleen nog maar toezicht is van een

volwassene. Ook hierbij is het doel weer om de rust van de groep en de leerling zelf te herstellen, maar is de leerling nog meer afgezonderd dan eerder het geval was. Hiermee wordt aan de leerling duidelijk gemaakt dat de mate waarin de grens is overschreden dusdanig is dat in een andere klas plaatsen niet werkt. Tijdens deze time out krijgt de leerling werk mee dat hij zelfstandig kan maken en vult op een later moment het formulier in met hulp van de leerkracht. Er kan op die manier op meer directe wijze ingegaan worden op de eerder gemaakte afspraken. Het streven is dat ook hierna de leerling weer terug de klas in kan.

Naar aanleiding van een dergelijke situatie zullen ouders telefonisch op de hoogte worden gesteld en worden uitgenodigd voor een gesprek waarin ook de IB´er of directie aanwezig zijn. Bij deze stap is er al veel vooraf gegaan en heeft de leerlingen meerdere keren de mogelijkheid gehad om gewenst gedrag te laten zien en zich te houden aan de nieuw gemaakte afspraken. Het is aan te raden om als leerkracht met de IB´er in gesprek te gaan en te kijken wat in dit geval een volgende stap zou kunnen zijn. Wordt er bijvoorbeeld extern hulp ingeschakeld?

Stap 6
Externe time-out (curatief)
In dit geval is de overtreding van de regels dermate ernstig dat de leerling met onmiddellijke ingang de toegang tot school moet worden ontzegd. Hiervoor is altijd toestemming van de directie nodig. Het protocol van Jong Leren wordt hierbij gevolgd.
Deze maatregel geldt voor de rest van de dag en kan maximaal met één dag worden verlengd. Ouders worden per direct op de hoogte gebracht van het incident en de maatregel en worden geacht hun kind op te halen.
Ouders worden uitgenodigd voor een gesprek met directie, leerkracht en IB-er. In dit gesprek wordt het incident besproken en worden afspraken voor vereiste gedragsverandering gemaakt. Verslaglegging wordt gemaakt en door ouders ondertekend voor gezien. Het incident wordt vermeld in leerlingdossier.

Er worden maatregelen getroffen waardoor de voortgang van het leerproces van de leerling gewaarborgd kan worden.

Stap 7
Schorsing en verwijdering (curatief)
Hiertoe wordt besloten wanneer de afspraken zoals gemaakt in stap 5 worden overtreden (herhaling van ontoelaatbaar gedrag) óf wanneer het incident dermate ernstig is dat een hervatting van de schoolsituatie voor betreffende leerling in de groep en/of met betreffende leerkracht, na één dag niet verantwoord is. Hiervoor is altijd toestemming van de directie nodig en de directie volgt hierbij het protocol Schorsing en Verwijdering van Stichting Jong Leren (zie voor gehele protocol bijlage III).

Een formele schorsing betreft een verlenging van de maatregel in stap 5 en de schorsing kan worden verlengd tot maximaal 1 week.

6.4. Aanpak tijdens de gym
Ook tijdens de gym heeft een preventieve handelswijze onze voorkeur. Het is aan de vakdocent om vanuit dit uitgangspunt te handelen en dit zoveel mogelijk te waarborgen tijdens de lessen van de verschillende groepen. Ondanks dat zijn we ons er ook hier van bewust dat zich op diverse niveaus grensoverschrijdend gedrag voor kan doen. Het geeft de voorkeur dat in dit soort situaties gehandeld wordt volgens bovenstaande aanpak. Dit geeft duidelijkheid en maakt dat iedereen weet wat er van hem wordt verwacht.

De eerste drie stappen van het protocol gelden zoals deze beschreven staan ook tijdens de gym. Stap 4, de interne time-out, vraagt praktisch gezien om een andere invulling. Dit ziet er als volgt uit:

- leerlingen van een a-groep (5a, 6a, 7a en 8a) worden geplaatst in groep 5a.
- leerlingen van een b-groep (5b, 6b, 7b en 8b) worden geplaatst in groep 5b.
- leerlingen van een c-groep (5c, 6c, 7c, en 8c) worden geplaatst in groep 5c.

De leerling wordt tijdens de gymles naar het desbetreffende lokaal gestuurd en krijgt tijdens deze timeout het gespreksformulier mee (zie bijlage 1) en vult deze in. Afspraak is dat deze leerling na de time-out in principe niet meer de gymles in komt. Vlak voor het einde of aan het einde van de gymles bespreekt de vakdocent het formulier met de leerling en maakt nieuwe afspraken. Mocht dit een keer niet lukken, dan wordt het formulier overgedragen aan de leerkracht van de leerling en bespreken zij samen het formulier aan het einde van de dag. Er worden duidelijke, nieuwe afspraken gemaakt en beiden ondertekenen het formulier.

Aan het einde van de schooldag worden ouders door de vakleerkracht op de hoogte gesteld van de interne time-out. Het is van belang om in de communicatie met ouders ook hier duidelijk en voorspelbaar te zijn. Spreek uit wat je verwacht en wat herhaling van het grensoverschrijdende gedrag voor consequenties heeft.

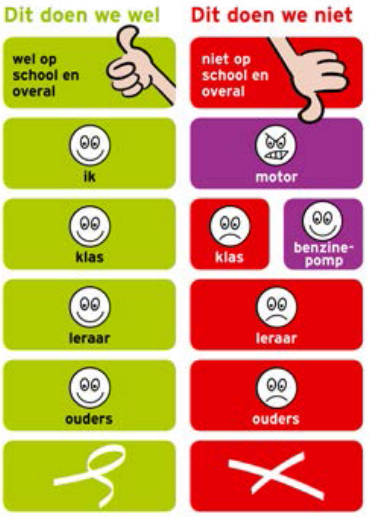
De overige stappen die doorlopen worden zijn zoals het protocol in de klas gehanteerd wordt.

7. Aanpak grensoverschrijdend gedrag TSO

7.1 Doelstelling

Doelstelling van de tussenschoolse opvang (TSO) is leerlingen de mogelijkheid geven om tijdens de lunchpauze te lunchen en te ontladen (door ontspanning of inspanning) onder veilige omstandigheden.

7.2 Visie op de onderlinge omgang tijdens de TSO



Op een school waarbij veel kinderen gebruik maken van de TSO, is het belangrijk om extra oog te hebben voor veiligheid. Daarom is er tijdens de TSO aandacht voor omgang en gedrag. Duidelijke afspraken en heldere uitgangspunten dragen eraan bij dat het voor iedereen helder is wat er van hem/haar verwacht wordt. De Kanjertraining vormt hierin de basis en is uitgangspunt in de manier waarop met elkaar wordt omgegaan. Om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen, wordt er gezorgd voor een basis van vertrouwen. Er wordt met vertrouwen naar kinderen gekeken. Kinderen worden gestimuleerd om vanuit vertrouwen op een positieve manier met elkaar en de medewerkers om te gaan.

De schoolafspraken zoals deze staan beschreven in het gedragsprotocol, gelden ook tijdens de TSO en zijn leidend. De opgestelde omgangsregels zijn gebaseerd op de werkwijze van de Kanjertraining:

1. We vertrouwen elkaar
2. Iedereen hoort erbij
3. We helpen elkaar
4. We komen afspraken na
5. We luisteren naar elkaar (en spreken in normale taal)

In de praktijk betekenen deze afspraken ook dat conflicten opgelost worden met woorden en er bij ons op school niet wordt geschopt en geslagen.

Om bovengenoemde afspraken te kunnen waarborgen wordt van TSO-medewerkers verwacht dat ze zichtbaar zijn, actief rondlopen op het plein en de velden en zich bewust zijn van een positieve benadering. Daarnaast ondersteunt de TSO-medewerker in het oplossen van conflicten, spreekt de kinderen hier actief op aan en laat de taal van de Kanjertraining hierin leidend zijn.

7.3 Stappenplan grensoverschrijdend gedrag TSO

Als school gaan we er vanuit dat alle leerlingen het gewenste gedrag kunnen laten zien. Voor sommigen zal het laten zien van dit gewenste gedrag meer aandacht vragen en is het harder werken om dit voor elkaar te krijgen. Daarnaast beseffen we ook dat het een keer mis kan gaan. Dat is niet erg. Het zijn leermomenten. De vraag is dan hoe pak je het de volgende keer aan, zodat het niet meer mis kan gaan. Op het moment dat we in dit plan spreken over grensoverschrijdend gedrag zou dit zich op de volgende manieren kunnen manifesteren. Let op: het gaat hieronder om voorbeelden.

- Verbale agressie: o.a. grof en kwetsend taalgebruik naar medeleerlingen en/of medewerkers. Hiertoe worden ook discriminerende en seksueel getinte opmerkingen gerekend.

- Fysieke agressie: o.a. moedwillig slaan, schoppen, bijten en bespugen van medeleerlingen en/of medewerkers. Ook het gooien van spullen naar personen wordt hiertoe gerekend.
- Het moedwillig ernstig verstoren van de orde binnen of buiten de groep.
- Het moedwillig vernielen van materiaal
- Weglopen buiten de invloedssfeer van school
- Weigeren van een opdracht gegeven door de medewerker



Stap 1: (Dreigend) conflict of incident wordt door de groep en/of betrokkenen zelf voorkomen en/of opgelost. Er is geen inmenging van de leerkracht vereist. De kanjertraining noemt in deze stap ook wel het maatjessysteem. Ook tijdens de TSO stimuleren we kinderen zoveel mogelijk problemen zelfstandig op te lossen.

Stappen die we de leerlingen aanleren in het zelf oplossen:
1. Wil je hiermee stoppen? Ik krijg een naar gevoel van jouw gedrag. Ik vind het vervelend dat je dit (schelden, achterna roepen, slaan enz.) doet.
2. Wil je er niet mee stoppen? Meen je dat?
3. Jammer dan. Hier heb ik geen zin in. Je haalt je schouders op en gaat iets gezellig doen. Je blijft rustig. Je blijft eigen baas (je laat je niet bepalen door een vervelend persoon) je doet als de witte pet.
4. Ga weg bij vervelend gedrag. Zoek een maatje, doe iets gezelligs. Maak een kletspraatje met iemand anders. Op die manier kom je meestal van pesters af.
5. Zorg ervoor dat jezelf geen benzine geeft. Als je erop reageert, dan wordt het alleen maar erger.
6. Stopt het niet? Dan ga je naar de TSO-medewerker.

Stap 2: Bij grensoverschrijdend gedrag geeft de TSO-medewerker één waarschuwing. Het negatieve gedrag wordt kort besproken en vervolgens wordt benoemd welk positief gedrag er wordt verwacht. Dit kan op de volgende manier gedaan worden:
- *Ik zie dat je… Is het je bedoeling om… Wil je daarmee stoppen?*
- *Ik hoor dat… Is het je bedoeling om… Wil je daarmee stoppen?*
- *Ik vind het storend dat… Is het je bedoeling om… Wil je daarmee stoppen?*

Nee: *¨Fijn, dat dacht ik al, stop er dan ook mee.¨*
¨Wat ga je de volgende keer anders doen?¨
¨Wat spreken we af?¨
Ja: ¨Meen je dat? Blijf je hiermee doorgaan? Je kiest ervoor hiermee door te gaan?¨ Verbazing tonen.

Stap 3: Keuze is doorgaan/ja: leiderstaal
- *Kijk me aan, ik wil dat je nu…*
- *Stoppen nu, Hier geven… (materiaal)*

Consequentie: time-out van 5-10 min. Het doel hiervan is dat leerling even uit de situatie wordt gehaald en kan ´resetten´. Deze consequentie geldt ook op het moment dat een leerling heeft aangegeven dat het niet zijn bedoeling was, maar toch opnieuw over de grens gaat. Na de time-out worden er samen met de TSO-medewerker (kort!) nieuwe afspraken gemaakt en verwachtingen uitgesproken die ervoor zorgen dat de leerling zijn spel op een positieve manier kan hervatten. Een time-out vindt op de volgende plek plaats:
- Groepen 5: beneden in de hal van Opmaat 1
- Groepen 6 t/m 8: duck-out van het veld waar de leerling zich op dat moment bevindt.

Stap 4: Gebeurt het opnieuw dat de leerling grensoverschrijdend gedrag laat zien, dan wordt het kind naar zijn/haar klaslokaal gestuurd.
- Groep 5: TSO-coördinator gaat mee, laat de leerling eerst ca. 10 minuten alleen zitten en geeft de leerling daarna het gespreksformulier. Deze vult de leerling in en wordt daarna kort

besproken met de leerling. In de tussentijd wordt een onderwijsassistent of andere collega die ambulant is ingeschakeld en houdt een oogje in het zeil, zodat de leerling niet weg kan lopen oid.
- Groep 6 t/m 8: TSO-coördinator wordt ingeschakeld, laat de leerling eerst ca. 10 minuten alleen zitten in de dug-out en geeft de leerling daarna het gespreksformulier. Deze vult de leerling in en wordt daarna kort besproken met de leerling. Dit kan evt. ook nadat de leerling met de groep is teruggelopen naar school aan het einde van de pauze.

Formulier gaat mee naar huis ter ondertekening. TSO-coördinator stelt ouders telefonisch op de hoogte van het grensoverschrijdende gedrag en licht voorafgaand de leerkracht in. Een kopie van het formulier wordt naar de directie gestuurd.

Stap 5: Op het moment dat de leerling een tweede keer een gespreksformulier heeft gekregen, worden ouders uitgenodigd op gesprek door de TSO-coördinator. Zowel leerkracht als directie worden hier voorafgaand aan de uitnodiging van op de hoogte gesteld. Directie sluit bij dit gesprek aan. Doel van dit gesprek is om te kijken hoe we er met elkaar voor kunnen zorgen dat een dergelijke situatie niet nog een derde keer voorkomt. Ook zal er in het gesprek worden gekeken naar de consequentie die dan geldt. Het is goed om in het gesprek met ouders ook te kijken naar de zorgvraag. Waardoor gaat het mis? Wat heeft de leerling nodig om wel een fijne TSO te hebben?

TSO-coördinator houdt een logboek bij waarin wordt genoteerd welke leerlingen binnen een formulier in hebben moeten vullen. Kopie van het formulier wordt hier ook bijgevoegd, zodat deze indien nodig in voorbereiding op het gesprek met ouders gebruikt kan worden.

NB: De TSO-coördinator kan bij acute onveiligheid afwijken van bovengenoemde stappen en kan besluiten een leerling eerder in dit traject een leerling bijvoorbeeld naar binnen te sturen op het moment dat de veiligheid van alle aanwezigen niet gewaarborgd kan worden. Uiteraard geldt voor dit protocol ook dat het een basis is. In bepaalde, uitzonderlijke gevallen kan hier vanaf geweken worden.

Voorafgaand aan de invoer van dit plan, worden de nieuwe afspraken rondom TSO besproken in de groepen en zijn ouders middels een nieuwsbrief op de hoogte gesteld. Dit om eventuele onduidelijkheid te voorkomen. Het is belangrijk dat deze afspraken met enige regelmaat worden herhaald in de groep.

7.4 Stappenplan veilig lopen naar de hockeyvelden

De TSO van de groepen 6 t/m 8 vindt plaats op de hockeyvelden van de Kikkers. Om de leerlingen veilig van en naar de hockeyvelden te kunnen begeleiden, wordt van de leerlingen verwacht dat ze in een vaste TSO-rij lopen naast elkaar. Met de kinderen die vooraan in deze rij staan, wordt afgesproken dat ze verantwoordelijk zijn voor het stoppen bij de vaste punten. Met deze vaste structuur willen we een veilige basis bieden voor zowel de medewerkers als onze leerlingen. Wanneer het een leerling onvoldoende lukt om op een veilige manier in de rij mee te lopen, wordt er volgens onderstaande stappen gehandeld:

Stap 1: Het lukt de leerling onvoldoende veilig in de rij te lopen. De leerling wordt door de medewerker duidelijk gewaarschuwd en benoemd dat dit de eerste waarschuwing is. Van de leerling wordt vervolgens verwacht dat hij/zij na deze waarschuwing zijn gedrag aanpast. Wanneer dit niet het geval is, krijgt de leerling een tweede waarschuwing. Lukt het de leerling na deze waarschuwing niet om het gedrag aan te passen, dan volgt er een consequentie.

stap 2: Lukt het een leerling niet om na twee waarschuwingen zijn gedrag aan te passen, dan kan de leerling de volgende dag niet mee met zijn groep, maar sluit om 11.45 uur aan bij een andere groep. Zoals we gewend zijn, gebeurt dit volgens het '2 groepen hoger of 2 groepen lager' principe. Dit met

als uitgangspunt om de leerling even niet met zijn/haar eigen groep mee te laten spelen. Na afloop wordt door de medewerker die hoort bij de groep van deze leerlingen besproken wat dit moment de leerling opgeleverd heeft en wat de leerling de volgende keer anders gaat doen. De medewerker voert het gesprek en Yasmina, de TSO-coördinator is hierbij aan de zijlijn betrokken. De volgende dag neemt de leerling weer deel aan de TSO bij zijn eigen groep.

Leerling van desbetreffende groep neemt bij de volgende groep deel aan de TSO:

- Groep 5a wisselt uit met groep 7a en andersom
- Groep 5b wisselt uit met groep 7b en andersom
- Groep 5c wisselt uit met groep 7c en andersom
- Groep 8a wisselt uit met groep 6a en andersom
- Groep 8b wisselt uit met groep 6b en andersom
- Groep 8c wisselt uit met groep 6c en andersom

stap 3: Op het moment dat de leerling na de uitvoering van stap 2 nog onvoldoende in staat is zijn gedrag aan te passen, geldt dat de leerling tijdens het lopen opnieuw 2 duidelijke waarschuwingen kan krijgen. De consequentie na deze 2 waarschuwingen is vervolgens anders. De leerling gaat opnieuw niet mee naar buiten met zijn eigen groep. Het aantal dagen is nader te bepalen en stellen leerkracht en TSO-coördinator samen af. Ouders worden over deze stap na afloop geïnformeerd en wordt verteld wat er inmiddels vooraf is gegaan aan deze consequentie.

Stap 4: Wanneer een leerling na de verschillende consequenties niet in staat is dergelijk gedrag aan te passen, vindt er een gesprek plaats met TSO-coördinator, directie en ouders/leerling. Hierin wordt gekeken welke maatregelen er nodig zijn en of de leerling nog is staat deel te nemen aan de TSO.

Bijlage 1 - gespreksformulier leerling

Er is iets vervelends gebeurd. Je vult het formulier in.

Naam:..... **Groep:.....** **Datum:.....**

Wanneer gebeurde het?

- ❑ maandag
- ❑ dinsdag
- ❑ woensdag
- ❑ donderdag
- ❑ vrijdag

Waar gebeurde het?

- ❑ in de klas
- ❑ tijdens de TSO
- ❑ bij de wc´s
- ❑ buiten op het plein
- ❑ bij de gym
- ❑ op de gang

Wie waren erbij?

.....

Wat gebeurde er?

.....

.....

Wat deed jij?

.....

.....

Was het je bedoeling om dit te doen?

.....

.....

Hoe kun je ervoor zorgen dat het de volgende keer niet meer gebeurt?

.....

.....

Welke nieuwe afspraken maak je samen met de juf of meester?

.....

.....

Handtekening leerling: **Handtekening leerkracht:**

....

Voor de ouders:

Graag een handtekening voor gezien:

Ruimte voor opmerkingen:

.....

.....

Deze brief graag retour aan de leerkracht.

Bijlage 2 - gedragscontract

Er is iets vervelends gebeurd en er zijn nieuwe afspraken nodig. Samen met de juf/meester vul je dit in.

Naam:..... **Groep:.....** **Datum:.....**

Dit gedragscontract is een afspraak tussen (naam leraar) en (naam leerling) over (onderwerp).

(naam leerling) zal van tot (datum invullen)(concreet gedrag invullen, positieve bewoordingen):

1. .....
2. .....
3. .....

(Naam leerkracht) zal aan het einde van de ochtend en aan het einde van de middag vertellen of het doel bereikt is. Op een (bijv. belonings-verzamelkaart) is ruimte voor 10 krullen. Als er 10 krullen zijn verzameld, volgt er een beloning.

We hebben samen bedacht wat die beloning is: .....

Op (datum) bespreken we met elkaar (ouders, juf/meester en jou) hoe het gaat.

handtekening leerling:

.....

handtekening ouders:

.....

handtekening leerkracht:

.....

Bijlage 3 - Protocol gedragsprotocol ouders

JONG LEREN stichting voor confessioneel onderwijs

Protocol gedragsprotocol ouders

Inleiding
Binnen scholen van Jong Leren is een veilige leeromgeving. Alle medewerkers, ouders en leerlingen dienen zich correct en respectvol tegenover elkaar te gedragen en maken geen onderscheid op huidskleur, ras, religie of afkomst. Ongewenst en grensoverschrijdend gedrag van leerlingen wordt op onze scholen niet getolereerd. Bij ongewenst of grensoverschrijdend gedrag worden gepaste maatregelen genomen. De maatregelen en stappen worden in dit protocol uitgewerkt.

De school heeft een gedragsprotocol opgesteld voor ouders. In dit gedragsprotocol kunt u in grote lijnen lezen, hoe er gehandeld wordt, wanneer het personeel geconfronteerd wordt met ongewenst gedrag van ouders. In dit protocol willen we grenzen aangeven van wat acceptabel geacht wordt en onacceptabel is. Het omgaan met dit gedrag behoort tot de verantwoordelijkheid van de directie.

Er kunnen verschillende redenen zijn, waarom ouders ongewenst gedrag vertonen. Ouders kunnen het niet eens zijn met de wijze, waarop een leerkracht met hun kind omgaat. De relatie, die op vertrouwen is gebaseerd tussen een leerkracht en ouders, kan verstoord zijn. Ouders kunnen het niet eens zijn met maatregelen, die de school heeft genomen.
Ouders kunnen ook ongewenst reageren op het gedrag van een ander kind t.o.v. hun eigen kind.
Ook kunnen ouders onderling van mening verschillen, of anderszins een verstoorde relatie hebben, wat tot agressief gedrag kan leiden.

Voorbeelden van ongewenst gedrag kunnen zijn:
- verbaal geweld
- vloeken of schelden
- bedreigen, zowel verbaal als fysiek
- handtastelijkheden, zowel jegens leerlingen als leerkrachten
- andere kinderen op een onjuiste en onpedagogische wijze aanspreken
- negatieve boodschappen over leerkrachten, directie of andere betrokkenen van school bij het schoolhek of elders vertellen
- seksuele uitingen of handelingen met kinderen of leerkrachten
- discriminatie op huidskleur, ras, religie of afkomst
- leerkrachten in het bijzijn van leerlingen of andere ouders aanspreken, en met een zeer negatieve gesprekshouding de leerkracht van zijn of haar gedachtegang op de hoogte brengen

Is de grens, van wat acceptabel is, overschreden, dan zal de school besluiten om in een officieel gesprek tussen de directeur en de ouder(s) een waarschuwing te geven. Deze officiële waarschuwing zal naast mondeling ook schriftelijk worden medegedeeld door het CvB.

Indien er sprake is van overschrijding van de wettelijke regels doet de school aangifte bij de politie.

Bij herhaling kan het CvB de volgende sancties opleggen :

- de ouder(s), voor een nader te bepalen tijdstip, de toegang tot de school ontzeggen
- de ouder(s) verzoeken een andere school voor hun kind te zoeken
- In uiterste gevallen kan worden besloten om:
    - de leerling te schorsen voor een periode van maximaal 3 schooldagen de leerling van school te verwijderen. De school zal in dit geval zorg moeten dragen voor het vinden van een nieuwe school waar de leerling geplaatst kan worden.

  Hierbij is het noodzakelijk, dat er een goede registratie is van hetgeen is voorgevallen.

  Indien het CvB overgaat tot het nemen van sancties wordt de leerplichtambtenaar van de gemeente en de rijksinspectie van het Onderwijs schriftelijk geïnformeerd.

Door duidelijke regels en afspraken hopen we een klimaat te scheppen, waarin kinderen, leerkrachten en ouders zich veilig en geaccepteerd voelen, en waarin een ieder respectvol met elkaar kan omgaan.

bijlage 4 - Schorsing en verwijdering

JONG LEREN stichting voor confessioneel onderwijs

Protocol: Schorsing en Verwijdering

Inleiding

Binnen scholen van Jong Leren is een veilige leeromgeving en wordt op een respectvolle wijze met elkaar omgegaan. Ongewenst en grensoverschrijdend gedrag van leerlingen wordt op onze scholen niet getolereerd. Bij ongewenst of grensoverschrijdend gedrag worden gepaste maatregelen genomen. De maatregelen en stappen worden in dit protocol uitgewerkt.

Procedure Schorsing:

1. Het bestuur kan overgaan tot schorsing. Indien sprake is van ontoelaatbaar gedrag van een leerling waarbij de veiligheid van andere leerlingen en/of personeel in gevaar komt, kan dit leiden tot schorsing met onmiddellijke ingang. De ouders worden onmiddellijk mondeling met opgave van redenen van het incident en het besluit tot schorsing op de hoogte gebracht. De ouders worden ook schriftelijk op de hoogte gebracht waarbij ook de duur en mogelijkheid tot bezwaar wordt aangegeven. De ouders hebben de mogelijkheid tegen een schorsing schriftelijk bezwaar te maken bij het bevoegd gezag.

De schorsing kan worden verlengd tot maximaal 1 week.

Het incident wordt schriftelijk vastgelegd en opgeslagen in het leerlingdossier.

De ouders (en de meerderjarige en handelingsbekwame leerling) worden opgeroepen voor een gesprek op school.

Er worden maatregelen getroffen waardoor de voortgang van het leerproces van de leerling gewaarborgd kan worden.

Gedurende de schorsing wordt de leerling de toegang tot de school ontzegd.

2. Het bevoegd gezag (of de gemandateerde schooldirecteur) stelt de inspectie van een schorsing langer dan een dag schriftelijk en met opgave van redenen in kennis via het Internet Schooldossier.
3. Bij bezwaar: De ouders worden in de gelegenheid gesteld te worden gehoord. In een gesprek worden oplossingsmogelijkheden verkend, waarbij de mogelijkheden en de onmogelijkheden van de opvang van de leerling op de school aan de orde komen 4. De leerplichtambtenaar en het SWV hoeven niet op de hoogte gesteld te worden. Wanneer er een reële kans bestaat dat een schorsing ook kan leiden tot een voorlopig besluit van verwijdering is het wel raadzaam dit te melden.

Procedure verwijderen van een leerling (samenvatting benodigde stappen uit wettekst)

1. Het bestuur kan overgaan tot verwijdering. Het bestuur neemt eerst een voorlopig besluit tot verwijdering. Dit wordt schriftelijk aan ouders meegedeeld met opgave van redenen en de bezwaarmogelijkheid bekend worden gemaakt. Voor de definitieve verwijdering moet het bevoegd gezag luisteren naar het verhaal van de ouders, de leerling en de betrokken groepsleraar;
Het bevoegd gezag moet de leerplichtambtenaar, SWV en de onderwijsinspectie direct inlichten over een voorlopig besluit tot verwijdering en het definitieve besluit;

2. Het bestuur zoekt een andere onderwijsplek waar deze leerling terecht kan. Het bestuur heeft hier 8 weken de tijd voor, en moet zich aantoonbaar inspannen om een andere school te vinden. Het bevoegd gezag kan pas definitief besluit tot verwijdering nemen nadat een andere school bereid is gevonden de leerling te plaatsen.
Het bestuur dient bij het zoeken van een andere school rekening te houden met;

- o Richting en voorkeur van de ouders (na overleg);
- o Inventarisatie van scholen die aan het ondersteuningsprofiel voldoen, en
- o Een redelijke afstand/reistijd van het huis van de leerling.

3. Het bevoegd gezag is verplicht de ouders erop te wijzen dat zij bezwaar kunnen maken binnen zes weken tegen de beslissing om hun kind te verwijderen. Het schriftelijk ingediend bezwaar moet binnen vier weken worden beantwoord en ouders moeten in de gelegenheid worden gesteld om hun bezwaren mondeling toe te lichten. De ouders hebben recht om kennis te nemen van de adviezen en rapporten die zijn gebruikt bij het besluit over de verwijdering.

4. Tijdens de bezwaarprocedure hoeft de school de leerling niet toe te laten. Als ouders toch willen dat hun kind wordt toegelaten, kunnen ze een voorlopige voorziening vragen bij de bestuursrechter (indien het een openbare school betreft). Als het gaat om een school voor bijzonder onderwijs kunnen ouders een kort geding aanspannen bij de civiele rechter. In het laatste geval dienen ouders zich te laten vertegenwoordigen door een advocaat.

5. Voor het SO is het bestuur van de school verplicht om de inspecteur te betrekken bij de beslissing op bezwaar tegen de verwijdering van een leerling.

6. Ouders kunnen voor advies naar de tijdelijke geschillencommissie passend onderwijs. De Commissie brengt binnen 10 weken een oordeel uit aan het bevoegd gezag. Het oordeel houdt rekening met het schoolondersteuningsprofiel en het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband waar het bestuur van de school bij is aangesloten. De Geschillencommissie passend onderwijs behandelt geschillen over toelating, verwijdering en het ontwikkelingsperspectief. Deze landelijke geschillencommissie voor het primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo) en (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so) oordeelt in geschillen tussen ouders en het schoolbestuur over:

- o (de weigering van) toelating van leerlingen die extra ondersteuning behoeven;
- o de verwijdering van alle leerlingen;
- o de vaststelling en bijstelling het ontwikkelingsperspectief.

7. Bij leerlingen met een extra zorgbehoefte kijkt de commissie naar het Ontwikkelingsperspectief (OPP). In het OPP staat wat de leerling kan bereiken aan leer- en vaardigheidsdoelen en het uitstroomprofiel. Deze doelen zijn SMART geformuleerd. Voordat het OPP wordt vastgesteld, overlegt het bevoegd gezag met de ouders om overeenstemming over de inhoud te bereiken. Het OPP wordt tenminste eenmaal per jaar met de ouders geëvalueerd. Ook dan geldt als uitgangspunt dat school en ouders het met elkaar eens worden over de inhoud. Bij een geschil is het raadzaam dit te laten beoordelen door een onafhankelijk deskundige (deze wordt door beide partijen als onafhankelijk gezien).

8. Ouders kunnen de zaak voorleggen aan de rechter. Als het een openbare school is, kunnen ouders naar de bestuursrechter. Bij een school voor bijzonder onderwijs, kunnen ouders naar de civiele rechter. In het laatste geval dient u zich te laten vertegenwoordigen door een advocaat.

9. Bij een definitieve verwijdering staat de leerling niet langer ingeschreven.

Bijlage 5 - Protocol schorsing en verwijdering (wettekst)

Schorsing en verwijdering (wettekst)

Artikel 40c. Schorsing

1. Het bevoegd gezag kan met opgave van redenen een leerling voor een periode van ten hoogste één week schorsen.
2. Het besluit tot schorsing wordt schriftelijk aan de ouders bekendgemaakt.
3. Het bevoegd gezag stelt de inspectie van een schorsing voor een periode langer dan één dag schriftelijk en met opgave van redenen in kennis.

Artikel 43. Tijdelijke geschillencommissie toelating en verwijdering

1. Er is tot een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip een landelijke commissie voor geschillen waarbij elke school, school als bedoeld in de Wet op de expertisecentra en school als bedoeld in de Wet op het voortgezet onderwijs is aangesloten.
2. De commissie neemt kennis van geschillen tussen ouders en bevoegd gezag van een school die ontstaan bij de toepassing van:
    a. artikel 40, derde, vierde, vijfde en tiende lid, en
    b. artikel 40a, eerste en vierde lid.
3. De commissie brengt op verzoek van de ouders binnen 10 weken een oordeel uit aan het bevoegd gezag, rekening houdend met het schoolondersteuningsprofiel en het ondersteuningsplan.
4. Indien een geschil aanhangig is gemaakt bij de commissie en de ouders bezwaar hebben gemaakt tegen de beslissing over de toelating of de verwijdering, neemt het bevoegd gezag de beslissing op bezwaar niet dan nadat de commissie heeft geoordeeld. De termijn voor het nemen van de beslissing op bezwaar wordt opgeschort met ingang van de dag waarop het geschil aanhangig is gemaakt bij de commissie tot de dag waarop de commissie het oordeel heeft uitgebracht.
5. Bij algemene maatregel van bestuur worden voorschriften gegeven met betrekking tot de commissie, waaronder in elk geval het aantal leden, de wijze van benoeming en ontslag en de deskundigheid van de leden van de commissie.